

INFOLIST O FAIR TRADE



CO JE FAIR TRADE

Fair trade je způsob obchodu, který poskytuje pěstitelům, zaměstnancům a řemeslníkům ze zemí globálního Jihu možnost užít se vlastní práci za důstojných podmínek. Výrobci v rámci systému fair trade dostávají za svou práci výkupní cenu, která odpovídá nákladům na pěstování či výrobu a zároveň umožňuje důstojné živobytí.

Fair trade zaručuje férové obchodní podmínky, dodržování lidských a pracovních práv nebo šetrnost k životnímu prostředí. Mezi základní principy fair trade patří:

- ★ výkupní cena odpovídající nákladům udržitelné produkce a důstojného živobytí
- ★ dlouhodobé obchodní vztahy
- ★ dodržování úmluv Mezinárodní organizace práce (ILO)
- ★ zákaz nucené a dětské práce
- ★ dlouhodobě udržitelný rozvoj místních komunit
- ★ kontrolované využívání pesticidů a další zemědělské chemie
- ★ zákaz využívání geneticky modifikovaných plodin
- ★ šetrnější přístup k využívání přírodních zdrojů

FAIRTRADOVÉ PRODUKTY A CERTIFIKACE

Fairtrადové suroviny pěstují drobní pěstitelé v zemích globálního Jihu. Jedná se především o kávu a čaj, ale také o třtinový cukr, kakao, čokoládu, banány, ovocné džusy, rýži nebo koření.

Spotřebitel pozná fairtrადový výrobek nejlépe podle certifikační známky Fairtrade na obale. Ve specializovaných fairtrადových obchodech je možné zakoupit i výrobky (především řemeslné a textilní zboží), jenž certifikační známku nemají a pocházejí od členů Světové fairtrადové organizace (WFTO), kteří obchodují pouze v rámci systému fair trade. Oba tyto systémy pro fairtrადovou produkci a obchodování sdružují jak zástupce obchodníků a spotřebitelů, tak zástupce samotných producentů.

Tyto dva systémy fair trade je třeba odlišit:

- ★ Fairtrade International (www.fairtrade.net) – certifikační systém, certifikace Fairtrade je udělena na základě nezávislého auditu shody se standardy Fairtrade International
- ★ WFTO (www.wfto.com) – tradiční systém postavený na členství, členské organizace naplňují základní principy fair trade a při obchodu zohledňují všechny aspekty fair

trade, mezi členy patří např. společnost GEPA, EZA, El Puente, LiberoMondo nebo TraidCraft.

CERTIFIKACE FAIRTRADE INTERNATIONAL POD LUPOU

Standardy certifikace Fairtrade stanovuje mezinárodní organizace Fairtrade International. Standardy se dělí na obecné standardy (základní zásady) a standardy pro jednotlivé produkty. Zároveň také rozlišujeme standardy pro družstva malých producentů a pro nájemnou práci. Shodu se standardy Fairtrade International osvědčuje nezávislá certifikační společnost FLO-CERT, která ve spolupráci s inspektory a auditory po celém světě provádí kontroly dodržování standardů a realizuje pravidelné audity.

Do finálního zpracování a zabalení produktu musí být všichni účastníci obchodního řetězce certifikováni u FLO-CERT, ať už producentská družstva, dovozci surovin nebo zpracovatelé a balírny. Spotřebitel má pak jistotu, že výrobek opravdu naplňuje požadované fairtrადové standardy. Společnost, pod jejíž značkou se pak fairtrადový produkt prodává, už nemusí mít certifikaci Fairtrade, nýbrž licenci na používání známky Fairtrade® na obale. Za tu se platí licenční poplatek podobně jako u bio certifikace. Licenci poskytuje Fairtrade International, kterou

INFOBOX

V západní Africe pracuje v kakaovém průmyslu stále 1,8 miliónu dětí, většina v Pobřeží slonoviny a Ghaně. Více než 10 000 jich je ročně pro pěstování unášeno z okolních zemí, především Burkina Faso nebo Mali.

u nás zastupuje Fairtrade Česká republika (www.fairtrade-cesko.cz).

Certifikace Fairtrade nabízí pěstitelům jistotu minimální výkupní ceny a sociálního příplatku. Garantovaná minimální výkupní cena je stanovena pro každý produkt, u prané kávy arabiky je tato úroveň od dubna 2011 ve výši 1,40 dolaru za libru (tj. 0,454 kg). V případě organické produkce se připlácí 0,30 dolaru za libru produkce. Pěstitelé tak mají zaručeno, že za své produkty nedostanou méně, než činí jejich náklady na pěstování a důstojný život. Pokud je cena na světovém trhu vyšší, dostává pěstitel tuto tržní cenu. K těmto prostředkům získává družstvo navíc sociální příplatek ve výši 0,20 dolaru za libru kávy. Členové družstva demokraticky rozhodují o použití těchto dodatečných finančních prostředků ve prospěch celé komunity – například stavba studny, školy, zajištění lékařské péče nebo poskytnutí studijních stipendií pro děti.

PRODEJE FAIRTRADOVÝCH PRODUKTŮ

V roce 2011 se v České republice i přes projevy ekonomické krize zvýšil maloobchodní obrat s fairtradovými produkty o 15 % oproti roku 2010 na 92 mil. korun. První místo mezi prodávanými produkty si nadále drží káva, jejíž význam oproti dalším produktům ještě vzrostl. Největším světovým trhem zůstává Velká Británie, zde prodeje fairtradového zboží vzrostly mezi rokem 2010 a 2011 o 12 % na 1,3 mld. liber.

HISTORIE V JEDNOM ODSTAVCI

Férový obchod s producenty z tzv. rozvojových zemí se začal rozvíjet již na konci 40. let 20. století. Potraviny se začaly férově obchodovat v 70. letech. Roku 1989 vznikla IFAT (International Fair Trade Association), dnes známá jako WFTO (World Fair Trade Organisation). V roce 1997 vznikla Fairtrade International, která vypracovala fairtradové standardy a v roce 2002 spustila jednotnou certifikační známku Fairtrade. V České republice dosáhl fair trade výraznějšího rozvoje po roce 2004, od roku 2010 jsou fairtradové výrobky dostupné ve většině supermarketů.

„Díky zapojení do fair trade se můžeme lépe starat o naše děti a jejich zdraví. Děti mohou studovat i na dobrých školách a univerzitách.“

Juan Francisco Enriquez Rodriguez, 52 let, pěstitel z družstva Naranjillo v Peru

ZÁKLADNÍ MÝTY O FAIR TRADE

Fair trade narušuje volný trh – ten má být řízen pouze nabídkou a poptávkou

- ★ V systému Fairtrade je standardy stanovena pouze minimální výkupní cena, která kryje náklady produkce a důstojného života, maloobchodní cena není regulovaná a je ponechána na fungování trhu.
- ★ Volný trh v praxi neexistuje, figurují v něm nástroje jako dovozní cla, celní eskalace, exportní dotace nebo dovozní limity.
- ★ Pěstitel kávy nemůže na aktuální poptávku na trhu reagovat dostatečně flexibilně, pro

přechod na pěstování jiné plodiny potřebuje 2 až 5 let, za tu dobu by se poptávka několikrát změnila.

Fairtradové výrobky jsou drahé

- ★ Mezi obchodníky funguje konkurence a stejný výrobek lze zakoupit za různou cenu na různých místech (supermarket, specializovaný obchod, zdravá výživa...).
- ★ Pokud srovnáváme produkty stejné kvality, pak fairtradové a konvenčně obchodované produkty jsou přibližně stejně drahé (např. bio káva z určitého regionu v určité kvalitě je stejně drahá fairtradová i nefairtradová).

Fair trade způsobuje nadprodukcí

- ★ Díky radám odborníků členové fairtradových družstev pěstují často efektivněji na stejném pozemku.
- ★ Vyšší efektivitu využívají na diverzifikaci vlastní produkce (banánovníky, manioky, kukuřice, pomeranče, mango...).
- ★ Pokud vypěstují více, nadbytek často neprodají přes systém fair trade (nabídka převažuje poptávku), ale na lokální trh (aby si za to koupili třeba rýži...).

Jsou fairtradové výrobky kvalitní? Konkuruje tyto výrobky domácí produkci? Více o mýtech naleznete na www.fairtrade.cz/myty

PSANÍ FAIR TRADE A FAIRTRADE

Je rozdíl mezi fair trade a Fairtrade - „fair trade“ znamená myšlenku (hnutí, koncept) obecně, zato „Fairtrade“ konkrétní certifikační známku Fairtrade dle systému Fairtrade International.